

Európai egységet - de másképp!

Alain de Benoist

Párizsi filozófus, a Nouvelle Droite (Új Jobboldal) szellemi áramlat egyik megalapozója

A megvalósulás nehézségei és problémái ellenére is ki kell jelentenünk, hogy az európai egység ügye talán sohasem volt olyan fontos, mint napjainkban. Miért is?

Európa népei régóta békében élnek, nincs háború, amely egzisztenciális kérdések feltevésére kényszerítenék őket, így az európai egység ügye adhatja meg nekik az összetartozás, az azonos kultúra és civilizáció érzését. Rá kell ébredniük az európai népeknek, hogy közös a sorsuk, így nem egymás ellenében kell meghatározniuk magukat.

A mai európai válság - és így a föderációs gondolatok kihülésének - egyik fő oka, hogy senki sem tudja ma arra az egyszerű kérdésre a választ, hogy "Mi is Európa?". Persze vannak válaszkísérletek, de semelyik se túlságosan meggyőző, és meg kevésbé mondhatnánk el, hogy bármelyik választ is elfogadná mindenki a kontinensen. Talán ezért nem is azt kéne megtudnunk, hogy mi is Európa, hanem sokkal inkább azt, hogy minek kéne lennie. *Mi legyen Európa?*

Ma többféle jövőkép - és ennek megfelelően normatív válasz - versenyez egymással Európa mibenlétét illetően, azt azonban mindenki tudja, hogy nincs és nem is lehet közös az Európa mint a világ nagyhatalmainak egyik önálló, autonóm, elkülönült, világosan lehatárolt politikai-kulturális tere és az Európa mint a mindenfelé potenciálisan nyitott szabad piac között. Európa vagy politikai egység, közös kultúrával, egyértelmű határokkal, vagy egy semlegessé, mindenre, mindenkire és mindenfelé nyitott, identitás nélküli nagy piac, apolitikus, liberális világutópia.

Európa elhamarkodott bővítése, valamint jelenlegi, főleg a szabad piaci mechanizmusokra épülő egysége - ami az angolszász és amerikai érdekeknek felel meg - egyértelműen a második Európa-képet erősíti. Ahol igazából már nem is tudjuk, mitől európai Európa, mert mindent, ami gazdaságilag a szabad piac része lehet, és elfogadja az emberi jogokat, potenciálisan "európainak" nyilvánítanak. De ha minden "európai" lehet, ha nincsenek világos földrajzi és kulturális határok, akkor mitől is lenne egyáltalán még "európai" Európa?

Amikor a két modell között választunk, akkor arról döntünk, hogy a politika vagy a gazdaság elsőbbségét fogadjuk-e el. A mindenre nyitott, határtalan tenger vagy a lehatárolt szárazföld uralmát építjük-e?

Sajnos azoknak, akik ma az európai integrációért felelősek, a legkisebb mértékben sincs fogalmuk a geopolitikáról, és éppen ezért elvétik a tengeri és a szárazföldi hatalomépítés közötti különbségeket. Nem veszik észre, hogy a határtalan, "tengernyi" globalizmusra ma a politikai és kulturális alapon elkülönülő szárazföldek, a "nagy terek" lehetnének a válaszok. Éppen a határtalannak, a szárazföldi határokat meghaladni akaró globalizmusban van ismét nagy szükség

azon geopolitikai gondolkodásra, amely teljességgel idegen Európa mai tervező uraitól.

Mi hát akkor Európa? Európa nem más, mint történelme - ami persze minden, csak nem egyszerű.

Európa a folyamatos, sokszor erőszakos, de végül mégiscsak szervesülő változások, folyamatos kulturális betörések és behatások tere. Azonban a kontinens leglényege mégiscsak adott történelmileg, és ez - az egyes őshonos népek őshonos kultúrája mellett - nem más, mint az antik görög-latin, a germán-latin, majd a szláv kultúrák összessége. A kereszténység csak jóval később jelent meg, és ha az európaiság leglényegét keressük, az nem a sokszor meghivatkozott zsidó-keresztény kultúra, hanem sokkal inkább a görög-latin-germán-kelta-szláv hagyomány.

Európa összetettsége miatt nehéz egyetlen elemet kizárólagossá tenni - ezért helytelen, amikor egyes jobboldaliak csak a kereszténységet akarnák hangsúlyozni -, mert Európa kultúrája mindig is sokszínű volt, aminél az egyik elem túlhangsúlyozása a többi elem pusztulásával jár, lásd a kereszténység hatását egyes germán, szláv vagy akár (ős)magyar kulturális elem tekintetében.

Európa kétezer éve egy összetett, önellentmondásos kultúra, amelyet ezen összetettségében, önellentmondásosságában kell védeni, fenntartani.

Akik azonban - egyfajta felvilágosodott világutópiaként - határtalanná, bármeddig bővíthetővé álmodják Európát, Európát végső soron egy világállamként képzelik el. Ha majd mindenki liberális és kapitalista lesz, akkor mindenki része lehet ennek "az európaiságnak". A világállam "európaiságában" azonban nem csak a világ többi, nem-európai kultúrája tűnne el, de maga a valóban európai is. Az antik görög-latin, a kelta, a germán, a szláv vagy a zsidó-keresztény kultúra is feloldódna egy liberális világállamban, amely így legfeljebb globális, de éppen nem "európai" lehetne. A mai Európai Unió azonban olyan elvekre épül (emberi jogok), amelyek elvileg univerzálisak, s amelyekben bárki osztozhat. Ha majd mindenki osztozni fog ezen "európai", valójában univerzális elvekben, akkor azonban Európa sem lesz már "európai", legfeljebb liberális és kapitalista.

Persze itt is megjelenik Európa önellentmondásossága, mert valójában az "univerzalizmus", az egész világ számára kigondolt és érvényesnek gondolt elvek megléte és kikényszerítése is európai tulajdonság (elég a gyarmatosításra vagy a mai emberijogi univerzalizmusra gondolni, amely végső soron az európai felvilágosodás értékeit akarná nem-európai kultúrákra kényszeríteni).

Európa univerzalizmusa vagy etnocentrikus, és akkor veszélyt jelent a nem-európai kultúrákra, vagy tényleg univerzális, s már nem csak a nem-európai, de az európai kultúrákra is veszélyt jelent. Az univerzalizmus civilizációja - ami jellemzi az európai civilizációt - nem azonos tehát az univerzális civilizációval, ami az európaiakat is felszámolná!

Jean-Louis Bourlanges, francia liberális politikus írta, hogy Európát ma univerzális értékekre (béke, demokrácia, szabadság, emberi jogok) és nem Európa kulturális, földrajzi, politikai különállásából nyert zárt identitásra kell építeni: "Európa elmúlt ötven éve nem szól másról, mint hogy kilépjen a történelemből, és egyetemesen emberivé váljék". Ebben a koncepcióban azonban minden "európai" lehet. Ahol azonban minden "európai", ott végső soron semmi sem az már.

Az európai identitás persze nem zárja ki az egyetemes értékek meglétét, de pusztán azokra nem

lehet alapozni Európát. Ha Európa nem más, mint az univerzális elvek összessége, akkor az európai integráció valójában csak az első lépés a világállam felé. Akkor itt nem európai, hanem globális integrációról van szó. Ahogy a szlovén marxista filozófus, Slavoj Žižek írta: “Ha az európai örökség védelme az európai demokratikus hagyományok védelmére szorítkozik, akkor már előre elvesztettük a csatát”.

Milyen legyen hát szerintem Európa? Európának olyan hatalommá, nagy térré kell válnia, amely helyt áll a globális hatalmi küzdelmekben, a többi nagy tér ellenében, képes megvédeni az érdekeit; Európának egy multipoláris világ egyik pólusává kell válnia, ahol a politika visszanyeri szabályozási elsőbbségét a gazdaság felett, és amely képes fenntartani az európai kultúrát, közös örökséget, sokszínűséget.

Majd ha már szükséges lesz nagyon az önvédelem, talán létre is jön ez az európai egység. Nietzsche írja, hogy Európa csak a sír szélén születik meg.